

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమద్వరవరమునయే నమః

శ్రీసుదర్శన వైభవం

సుదర్శన పెరుమాళ్

'పండితరత్న'
డా|| ఉ. వే. శ్రీమాన్ ఈయుణ్ణి అహ్మగ శింగరాచార్యులు

సమర్పణ: వంగల వేంకట కేశవ అయ్యంగారు

సుదర్శన వైభవం

శ్రీమన్నారాయణుని కుడిచేతిని విడువక ఎల్లప్పుడు అలంకరించుచు, ఆ స్వామి మనస్సును ముందుగానే గ్రహించి, తదనుసారముగా సేవించు భక్తాగ్రగణ్యుడు, ఆయుధాగ్రేసరుడు శ్రీసుదర్శనభగవానుడు. ఇతడు భగవానునకును అసాధారణ చిహ్నమగుటను **''చక్రీ, చక్రపాణిః, చక్రధారీ''** ఇత్యాది నామములు తెలుపుచున్నవి. పర-వ్యూహ-విభవ-అంతర్యామి-అర్చారూపములందు అంతట భగవానుని వెంటనే పలు ఆయుధముల, భూషణముల రూపముననుండి సేవించువాడితడు. అహిర్బుధ్న్యసంహితలో **''సోమసూర్యదహన-ప్రభోజ్జ్వలం చక్రమేత దుదితం''** అను సూక్తిని బట్టి, ప్రస్తుత స్తోత్రములోని **''త్రేధా భిన్నస్య ధామ్నః''** (69) అని చక్రాక్షము కీర్తింపబడుటయును బట్టి దేశికులు అభీతిస్తవములోని 23వ శ్లోకమున -**''దహన సోమసూర్యాత్మకమ్''** అనుచు శ్రీసుదర్శనుడు అగ్ని-చక్ర-సూర్యరూపుడనిరి. ఈ సూక్తిని సంస్కృత వ్యాఖ్యాత వివరించుచు - **''వారాణస్యాది దాహే అగ్నికృత్యమ్, అర్జునేన సహ వైదికపుత్రాన్వేషణావసరే సూర్యకృత్యమ్, ఉత్తరాగర్భసంజీవనాదౌ చంద్రకృత్యమ్''** అని పల్కిరి. ఇంతియే కాక లోకములోని తేజః పదార్థములన్నియు సుదర్శనాత్మకములే అనుటను - ''సర్వేషాం **తేజః పదార్థానాం సుదర్శనాంశత్వమ్ భగవచ్ఛాస్త్రే ప్రసిద్ధమ్''** అనుచు తెలిపిరి. (దేశికులే స్వయముగా షోడశాయుధస్తోత్రారంభములో - **''స్వసంకల్పకలాకల్పైః''** అనుట ద్వారా సుదర్శనుని చంద్రసామ్యమును సూచింపచేసిరి కదా!) ఈ విధముగా సుదర్శనుడు అగ్ని- సూర్య-చంద్ర రూపుడనుట స్పష్టము. **''అస్త్రగ్రామస్య కృత్స్నస్య ప్రసూతిమ్''** అనునట్లు భగవదాయుధములకన్నిటికిని సుదర్శనుడు మూలము. శ్రీవిష్ణుపురాణములో అస్త్రభూషణాధ్యాయమునందు సుదర్శనము మనస్తత్త్వమునకు ప్రతీక అని చెప్పబడినది. ఇతడు భగవత్సంకల్పమునకు ప్రతినిధి. సంకల్పసూర్యోదయమున**''సన్నాహసంకల్పౌ''** అనుచుదేశికులు - గరుడుని భగవానుని సన్నాహముగా, సుదర్శనుని సంకల్పముగా పల్కిరి. కావుననే **''కరుదుమిడమ్ పొరుతు''** అనురీతిలో స్వామి మనస్సును తెలిసి, తదనుగుణముగా సుదర్శనుడు వర్తించును. **''స్వరశ్మిమండలాంతఃస్థం వల్గంతం హేతి సంస్మరేత్, విభోరాజ్ఞాం ప్రతీక్షంతం ప్రహ్వాంగం రక్తలోచనమ్''** ఇత్యాదిగా సాత్త్వత సంహితలో తెలుపబడినది. భగవానుని సాధు పరిత్రాణము, దుష్కృతవినాశము, ధర్మసంస్థాపనమును సుదర్శన సహకృతములే. అహిర్బుధ్న్యసంహిత సుదర్శనుని కాలస్వరూపునిగా పేర్కొన్నది. సుదర్శనుని ఆయుధత్వమే కాక ఆభరణత్వమును సర్వత్ర ప్రసిద్ధము.

సుదర్శన వైభవం

భగవద్వైభవము సుదర్శనోపలక్షితమైనట్లే, భాగవత వైభవమును సుదర్శన సాపేక్షమే. **''ఎన్నైయుమ్, ఎన్నుడైమైయైయుమ్ ఉన్ శక్కరప్పొఱి ఒత్తిక్కొణ్డు''** అను భట్టనాథ దివ్యసూరిసూక్తిరీతిలో భక్తులకు, వారి ద్రవ్యములకును ఉపాదేయత్వము సుదర్శనలాంఛనత్వము వలననే సిద్ధించునని శాస్త్రములు తెలుపుచున్నవి. చక్రాంకనము సుప్రసిద్ధముకదా ! **''పవిత్రం తే వితతం బ్రహ్మణస్పతే ప్రభో ర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః, అతప్తతనోః న దదామోశ్నుతే శ్రుతాస యద్వహంతీ తత్సమాశత''** అను శ్రుతి అన్వయ రూపముగను, **''చక్రం బిభర్తి ర్వపుషాభి తప్తం బలం దేవానా మమృతస్య విష్ణోః, స ఏతి నాకం దురితా న్విధూయ విశంతి యత్పదం వీతరాగాత్''** అను శ్రుతి వ్యతిరేక రూపముగను చక్రాంకనావశ్యకతను తెలుపు వైదికప్రమాణములు. **''చక్రాంకితాః ప్రవేష్టవ్యాః, నాముద్రితాః ప్రవేష్టవ్యాః''** అని అన్వయవ్యతిరేకములద్వారా శ్రీకృష్ణుడు భారతమున ఈ అంశమును తెలిపెను. **''పశుపుత్రాదికం సర్వం గృహోపకరణానిచ, అంకయేత్ శంఖచక్రాభ్యాం నామ కుర్యా చ్చ వైష్ణవమ్''** అని సుదర్శనోపనిషత్తు తెలుపుచున్నది. పూర్వకాలమునుండి దేవాలయభూములు, వస్తువులు అన్నియు సుదర్శన ముద్రాంకితములను కావించు పద్ధతి చరిత్ర ప్రసిద్ధము.

సుదర్శనమూర్తి వైభవము వేదములలో, ఆగములలో, స్మృతులలో, ఇతిహాసములలో, పురాణములలో, దివ్యసూరి ప్రబంధములలో, పూర్వాచార్య సూక్తులలో విస్తృతముగా ప్రపంచితము. వీనిలో ప్రత్యేకించి అహిర్బుధ్న్యసంహిత పేర్కొనదగియున్నది. అందు భగవానునకు సుదర్శనునకు మధ్య అభేదభావన అనుసంధింపబడుట విశేషము. భగవానుడు చేయు సృష్టి- స్థితి- లయములు సుదర్శన కార్యములుగా అందు చెప్పబడినవి. ఇట్లు భగవదంశ భూతుడగు సుదర్శనునకు చెప్పబడిన వైభవము అంతయు అంగియైన భగవానుని వైభవమునందే చేరునుకావున నిరతిశయమైన భగవద్వైభవమునకు లోపము లేదు. పూర్వాచార్య ప్రణీతములైన స్తోత్రములలో కొన్ని సుదర్శనవైభవ ప్రతిపాదకములై అలరారుచున్నవి. వానిలో కాలమునుబట్టియే గాక, కవితాసౌందర్యమున, ఇంకను పలు అంశములలో సుదర్శన శతకమను ప్రస్తుత స్తోత్రము ప్రథమ గణ్యము. దీనిని శ్రీవైష్ణవాచార్యపరంపరకు చెందిన శ్రీకూరనారాయణమునులను యతి వరులు రచించిరి. ఈ మహనీయుల వైభవము తెలిసినంత వరకు నివేదింపబడుచున్నది.

శ్రీకూరనారాయణముని వైభవము :

విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత ప్రవర్తకాగ్రేసరులుగా విలసిల్లిన భగవద్రామానుజులకు గల అంతరంగశిష్యులలో కూరేశులు అగ్రగణ్యులు. వీరికి శ్రీవైష్ణవ సంప్రదాయమున **''కూరత్తాళ్వాన్''** అనిపేరు. చోళరాజు వలన ఏర్పడిన ఉపద్రవము కారణముగా వీరు కొంతకాలము **'వనగిరి'** అనబడు తిరుమాలిరుమ్శోలై దివ్యక్షేత్రములో నివసించిరి.

అపుడువీరిని కూరనారాయణులు ఆశ్రయించి, తత్త్వార్థములను గ్రహించినట్లు ద్రావిడభాషలో రచింపబడిన **''కోయిలొళ్గు ఒకు''** అను శ్రీరంగక్షేత్ర సంప్రదాయ చరిత్ర గ్రంథమున కలదు. ఆచార్య ప్రావణ్యమును సూచించుకొనుటకై తమ పేరునకు ముందు నిరూపకముగా **''కూర''** పదమును కలుపుకొనిరని చెప్పబడుటచే వీరి నామధేయము నారాయణులని, దానికి ముందున్న కూర పదము కూరేశనామమునకు చెందినదని, చివరగల **'ముని'** అను పదము వీరు జీయర్ అగుటను తెలుపుచున్నదని ఏర్పడుచున్నది.

ఈ ఆచార్యవర్యులకు సంబంధించిన వివరములు చాల సంగ్రహముగామాత్రమే లభించుచున్నది. వీరు నఞ్జీయర్ కాలములో జీవించి యున్నట్లు తెలుపబడుటచే కూరేశులు వృద్ధులుగానుండగా వీరు చిన్నతనములో నుండియుందురని భావింపవీలున్నది. కావున కూరేశులకు- కూరనారాయణులకు మధ్య కనీసము ఒక తరము అంతరమున్నదని చెప్పవచ్చును. అందుచే వీరికాలము 11వ శతాబ్దిగా ఊహింపనగును. మఱియు వీరు సుమారు 60 సంవత్సరములు జీవించినట్లును కోయిలొళ్గుంకులో కలదు. వీరు వేదాంతాది పలుశాస్త్రములందే కాక, మంత్రశాస్త్రమునందునుదిట్ట. తమకు భగవదనుగ్రహమువలన ప్రాప్తించిన మంత్రశాస్త్రప్రావీణ్యమును భగవద్భాగవతకైంకర్యమునకై వినియోగించిన ధన్యులు వీరు. అట్టి కొన్ని ఉదంతములు కోయిలొళ్గుంకులో ప్రస్తావింపబడినవి. వానిలో ఒకటి, రెండుమాత్ర మిచట తెలుపబడుచున్నవి.

కర్ణాటకదేశములోని శ్రీరంగపట్టణమును పాలించు ప్రభువుప్రేరణతో మంత్రసిద్ధుడైన సన్న్యాసి ఒకడు శ్రీరంగములోని శ్రీరంగనాథుని అర్చామూర్తిని శ్రీరంగపట్టణమునకు తరలించుకొని పోవుటకై, కంటికి అంజనమును (కాటుకను) పూసికొని అదృశ్యుడై శ్రీరంగమును చేరెను. తన కార్యము నెఱవేరుటకు అతడు, కోవెలలో బలిపీఠమున సమర్పింపబడు ప్రసాదమును మంత్రవేత్తభుజింపవలెనను నియమమును బట్టి అట్లే చేయుచు, కొన్నాళ్లకు శ్రీరంగనాథునిమూర్తిని ఆది శేషతల్పమునుండి నాల్గు అంగుళములు పైకి ఎత్తెను. దీనిని ఆలయ పరిచారకులు, గమనించి అందఱికిని తెలియజేసిరి. కూరనారాయణులు ఈ సంగతిని విని అందులకు గల కారణముగను గూర్చి నిశితముగా పరిశీలింపగా, బలిపీఠములోని ప్రసాదము ప్రతిదినము కానరాకుండుటను గ్రహించిరి. అందులకు సమాధానముగా వారు ఒకనాడు మిరియపుపొడిని, ఆవపొడిని కలిపిన ప్రసాదమును బలిపీఠములో సమర్పింపచేసిరి. పూర్వము వలెనే సిద్ధుడు ఆనాడును బలిపీఠ ప్రసాదమును తినగా, మిరియపుపొడి, ఆవపొడుల తీవ్రతచే కన్నులవెంట నీరుకారి, కంటికి పూసుకొనిన అంజనము కఱిగిపోవుటచే అతడు అందఱికిని కన్పించెను. అపుడు కూరనారాయణులు ఆ సన్న్యాసిని శ్రీరంగనాథుని

స్వర్ణాభరణముల నిత్తునని ఆశపెట్టి నమ్మించి, అతనిచే శ్రీరంగనాథుని అర్చామూర్తిని పూర్వమువలె ఆదిశేషశయనముపై ప్రతిష్ఠింపచేసిరి. పిమ్మట అతనికి ఆభరణముల నిచ్చిపంపి, అతనికి తెలియకుండగా నల్గురు వస్తాదులను నియమించి, దారిలో అతడు అశుచిగా నున్నప్పుడు వధించునట్లు చేసిరి. ఇట్లు కూరనారాయణులు తమ మంత్రశాస్త్రజ్ఞానముతో సిద్ధుని పన్నాగమును గ్రహించి, శ్రీరంగనాథుని మూలమూర్తిని కాపాడిరి.

వేరొక సమయమున కావేరీనదిలో శ్రీరంగనాథునకు తెప్పోత్సవముజరుగునపుడు, ఒక అజ్ఞాతవ్యక్తియొక్క మంత్రప్రయోగ కారణముగా తెప్ప వేరొకదిశలో ప్రయాణముచేయసాగెను. అపుడు కూరనారాయణులు తమ మంత్రశక్తిని ఉపయోగించి తమ చేతివేలికిగల వలయపవిత్రమును గుండ్రముగా కుడివైపుకు తిప్పగా, తెప్ప మరల యథాస్థానమును చేరెను. ఈ విధముగా శ్రీరంగనాథుని ఉత్సవమూర్తిని రక్షించిరి. ఇట్టి వృత్తాంతములు ఇంకను కొన్ని కోయిలొళ్లుకులో కలవు.

కూరనారాయణులు శ్రీరంగనాథుని ఆలయములో తులాపురుషమండపమున శ్రీవరాహమూర్తిని, పెరుమాళ్‌దేవర్ మండపములో లక్ష్మీనారాయణులను, ఉత్తరద్వారమునకు తూర్పున సరస్వతిని, హయగ్రీవులను, సుందరపాండ్యదేవుని తులాపురుషమండపమున వేణుగోపాలమూర్తిని, చంద్రపుష్కరిణీ తీరమున గోవిందుని, వేదవ్యాసుని, వరాహమూర్తిని, సుదర్శనమూర్తి ఆలయమునకు ఎదురుగా పార్థసారథిని, చక్రవర్తి తిరుమగన్ సన్నిధికి ఎదురుగా విట్టలేశ్వరుని ప్రతిష్ఠింపచేసిరట. రాజమహేంద్రన్ తిరువీధిలోని తూర్పునగల మండపమును పునరుద్ధరించిరి. యాగశాలలోశంఖనిధి పద్మనిధులను, ద్వారములలో బయట భద్రసుభద్రులను జీర్ణోద్ధారణము కావించిరి. ఇంకను పలురీతులలో ఆలయమున చక్కని కట్టుబాట్లను ఏర్పరచి, శత్రువులవలన ఆపదకలుగకుండునట్లు కాపాడిరి. వీరి ఈకైంకర్యమును చూచిన స్థానికులు వీరిని మిక్కిలి అభినందించి, శ్రీరంగనారాయణ మఠములో జీయర్‌గా చేసి గౌరవించుటయే కాక, అంతవరకు కందాడైవంశీయులు నిర్వహించుచు వచ్చిన శ్రీరంగనాథుని ఆరాధనలో కస్తూరి, తిరుమణ్‌కాప్పు, అంజనకాప్పు, పునుగు కాప్పులను సమర్పించునట్టి సేవలను నిర్వహించు అవకాశమును కల్గించిరి - అను ఈ వివరములన్నియు కోయిలొళ్లుకులో కలవు. శ్రీరంగనారాయణ మఠములో వీరు మూడవపట్టమును అలంకరించిరనియు కొందరందురు. కాని, ఇది ఇంకను విజ్ఞులు విచారింపతగిన విషయము. శ్రీరంగములోని సుదర్శనుని ఆలయమును వీరు పునఃనిర్మించిరని ప్రసిద్ధి కలదు.

ఇట్లుండగా, పెరియతిరుముడి యడైవు అను ద్రావిడభాషాత్మక సంప్రదాయచరిత్ర గ్రంథములో ఈ ఆచార్యులకు నలన్దికళ్తూ నారాయణ జీయర్ అనుపేరు కూడ కలదని, వీరు

పరాశర భట్టరు శిష్యులనియు తెలుపబడినది. అందు వీరి స్తుతి (తనియన్) శ్లోకమిట్లున్నది-
''శ్రీ పరాశరభట్టార్యశిష్యం శ్రీరంగపాలకమ్, నారాయణమునింవందే జ్ఞానాదిగుణసాగరమ్''. ఇంతియేకాక, కూరనారాయణులు ఈశావాస్యాది ఉపనిషత్ భాష్యమును, స్తోత్రవ్యాఖ్యానమును, సుదర్శన శతకమును రచించిరని కలదు. వీనిలో స్తోత్రవ్యాఖ్యానము అలభ్యము. ఇక, ఉపనిషద్భాష్య కర్తృత్వ విషయము వివాదాస్పదము. సుదర్శన శతక వ్యాఖ్యానమును వ్రాసిన కొమాండూరి తిరువెంగళాచార్యులుగారు పీఠికలో ఈశావాస్య ఉపనిషత్ భాష్యము చివరగల **''వేదాంతగురుపాదాబ్జధ్యాననిర్మలచేతసా, వాజివేదాంతసారార్థః శ్రీవత్సాంకేన దర్శితః''** అను శ్లోకమును బట్టి అహోబలమతమునకు అలంకరించిన శ్రీవత్సాంక శ్రీమన్నారాయణమునులచే ఆ భాష్యము రచింపబడినట్లు స్పష్టమగుచున్నదని, అట్లే, తైత్తిరీయభాష్యమును కూరనారాయణమునులకంటె అర్వాచీనులైన నలన్దికళ్తూ నారాయణ జీయర్ రచించిరని పల్కుచు, వీరిరువురు కూరనారాయణ జీయర్‌కంటె భిన్నులని అభిప్రాయపడిరి. కూరనారాయణ జీయర్‌కు తిరుక్కురుకైప్పిరాన్‌జీయర్, శేమమ్ జీయర్, సుందరపాండ్యదేవర్ మొదలగుశిష్యులు కలరు అని పెరియతిరుముడి యడైవు అను సంప్రదాయ చరిత్రగ్రంథములో పేర్కొనబడినది. వీరు మార్గశిరమాసము (తమిళమాసప్రకారము ''మార్గళి'' మాసము) లో జ్యేష్ఠానక్షత్రమున అవతరించిరని, తండ్రిగారిపేరు ఎమ్బార్ అని, వీరి ఆరాధనలోని అర్చామూర్తి హయగ్రీవులని, వీరు భారద్వాజగోత్రీయులనియు అచట తెలుపబడినది. వీరి మంగళాశాసన పాశురము ఈ క్రిందివిధముగా అనుసంధింపబడుచున్నది.

మార్గళి యిల్ కేట్టైయదనిల్ వన్దుదిత్తాన్ వాళి యే
మాలరఙ్గర్ శీరరుళై మన్నుమవన్ వాళి యే
పారులకిల్ శుదర్‌శనత్తిన్ పుకళ్మురైప్పోన్ వాళి యే
పాషండియనైవరైయుమ్ పఱక్కడిత్తాన్ వాళి యే
శీరెతిరాశర్ పదత్తిల్ వీఱ్ఱిరుప్పోన్ వాళి యే
ఏరార్న్ద ఆళ్వాన్‌దన్ పదమ్ పణివోన్ వాళి యే
ఎళిల్‌కూరానారాయణ మునివన్ పదఙ్గళ్ వాళి యే

శ్రీసుదర్శనశతక ప్రణయనము :

శ్రీకూరనారాయణమునులు సుదర్శనశతకమును రచించుటకుగల కారణమును కోయిలొళుగు ఇట్లు పేర్కొన్నది.

''నఞ్జీయర్ దర్శనమ్ నిర్వహిత్తు క్కొణ్డిరుక్కిఱ కాలత్తిలే విణ్ణప్పమ్ శెయ్‌వారిలే ఒరుత్తర్

సుదర్శన వైభవం

పెరుమాళ్ సన్నిధిక్కు యోగ్యమాకామల్ ఇరుక్క, ఆళ్వానుడైయ దేవికళ్ ఆణ్డాళ్ అవరిడత్తిల్ కృపైయాలే, ఆళ్వాన్ తిరుమాలిరుమ్‌శోలైయిలే ఎళున్దరుళి యిరుక్కచ్చెయ్‌దే ఆళ్వాన్ తిరువడికళిలే ఆశ్రయిత్తు సన్న్యసిత్తు, వయోవృద్ధరాయ్, ఆచార్యన్ కుడియే నిరూపకమాక ''కూరనారాయణజీయర్'' ఎన్ఱు తిరునామత్తై యుడైయరాయ్, మహామాంత్రికరాయ్, కోయిల్‌వాసమ్ పణ్ణిక్కొణ్డిరుక్కిఅవరై అళైత్తు– ''ఉమ్ముడైయ మంత్రజ్ఞళుమ్ ఒరుకైంకర్యత్తిలే ఉపయోగిక్కుమ్ – ఎన్ఱు శొల్లియిరున్దీరే ! నీరిప్పోదు ఇన్ద విణ్ణప్పమ్ శెయ్‌వారై ప్పెరుమాళ్ కైంకర్యత్తుక్కు యోగ్యరామ్బడి పణ్ణుమ్'' ఎన్ఱు నియమిక్క, అన్ద కూరనారాయణ జీయరుమ్ సుదర్శనశతకత్తై ప్పణ్ణి, విణ్ణప్పమ్ శెయ్‌వారై నోయ్‌ఱు పెరుమాళ్ సేవాకాలత్తుక్కు యోగ్యరామ్బడి పణ్ణినార్''.

(నంజీయర్ దర్శనమును నిర్వహించుచున్న కాలమున దివ్యప్రబంధమును విన్నపించు వారిలో ఒకరు (అరైయర్) వ్యాధిగ్రస్తులై, పెరుమాళ్ సన్నిధికి వచ్చుటకు యోగ్యతలేని వారైయుండగా, కూరేశుల ధర్మపత్ని ఆణ్డాళ్ వారి పట్ల దయతో, కూరేశులు తిరుమాలిరుమ్ శోలై దివ్యదేశమున వాసము చేయునపుడు కూరేశుల పాదములను ఆశ్రయించి, సన్న్యసించి, వృద్ధులై, ఆచార్యుల వంశనామమే తమకునిరూపకముగా కూరనారాయణజీయర్ అనుపేరును కలవారై, మహామాంత్రికులై, శ్రీరంగవాసమును చేయుచున్న వారిని పిలచి, ''మీ మంత్రములును ఏదైనకైంకర్యములో ఉపయోగించునని అంటిరికదా ! మీరిపుడు ఈ అరైయర్‌ను పెరుమాళ్ సేవకు యోగ్యులగునట్లు చేయుడు'' అని నియమింపగా, ఆకూరనారాయణజీయర్ కూడ సుదర్శన శతకమును రచించి, అరైయర్‌ను పెరుమాళ్‌సేవాకాలమునకు యోగ్యులగునట్లుచేసిరి)

సంప్రదాయచరిత్ర ఇట్లుండగా, పరంపరాగతమైన వేరొక ఐతిహ్యమును కలదు. పూర్వము జైనసిద్ధుడొకడు తాను ఆరాధించు జైనవిగ్రహమునందు కళలను ఆవాహనచేయగోరి, అందులకై షోడశకళాపూర్ణుడైన శ్రీరంగనాథుని కళలను ఆకర్షింపవలెనని తలచెను. అతడు అదృశ్యముగ శ్రీరంగదివ్యాలయమును చేరి, కళలను ఆకర్షించుచు, నిత్యము వాయసరూపమున బలిపీఠములో సమర్పించు ప్రసాదమును తినుచుండెను. శ్రీకూరనారాయణులు ప్రతిదినము శ్రీరంగనాథునికళలు తగ్గుచుండుటను గమనించి, ఒకనాడు బలిపీఠములో సమర్పించు అన్నములో ఆవపాడిని కలిపించిరి. ఆ ప్రసాదమును తినిన సిద్ధుని కళ్లవెంటనీరు స్రవింపగా, అతడు నిజరూపమును పొంది అందరికిని కన్పించెను. అపుడు కూరనారాయణులు అతనిని మంత్రశక్తితో రూపుమాపి, శ్రీరంగనాథునియందు లోపించిన కళలను మరల ప్రవేశపెట్టిరి. ఇట్లు సిద్ధుని వధించుట దేవకార్యముకొఱకే అయినను, తత్ప్రభావముచే కూరనారాయణుల పవనశక్తి సన్నగిల్లెను. ఆశక్తిని మరల పొందుటకు మంత్రవిద్యయే తగినదని తలచిన ఆ ఆచార్యులు

సుదర్శన వైభవం

శ్రీరంగనాథుని ఆలయమున ఎదురుగా నూరు దారములతో కూడిన ఉట్టిని కట్టించి, అందు తాము కూర్చుండి, దానిక్రింద అగ్ని హోత్రమును జ్వలింపచేసిరి. శ్రీసుదర్శన భగవానుని తదేకముగ ధ్యానించుచు సుదర్శనశతకమును ఆశువుగా చెప్పదొడగిరి. ఒక్కొక్క శ్లోకమును చెప్పుచు ఉట్టిలోని ఒక్కొక్క దారమును కోయుచు క్రమముగా 99 శ్లోకములను చెప్పిరి. అప్పటికి కూరనారాయణులు పోగొట్టుకొనిన పవనశక్తిని పూర్ణముగా తిరిగి పొందిరి. చివరిశ్లోకమును చెప్పిన పిమ్మట ఉట్టిలోని చివరిదారమును కోసివైచిరి. ఉట్టిక్రిందపడినది కాని, పవనశక్తి ప్రభావమువలన కూరనారాయణులు ఆకాశమున అటులనే నిలచిరి. ఇట్లు కూరనారాయణులు అనుగ్రహించిన సుదర్శనశతకస్తోత్రవము శ్రీరంగదివ్యాలయములో నెలకొనియున్న సుదర్శనభగవానుని అర్చామూర్తిని గూర్చియే అని పెద్దలందురు. ఈ స్తోత్రమునకుగల సంస్కృతవ్యాఖ్యలో **''మాధవీయస్య- శ్రీరంగనాయక సంబంధినః, హేతేః ఆయుధస్య చక్రస్య''** అని, **''శ్రీధరాస్త్రస్య శ్రీరంగనాథదివ్యాయుధస్య సుదర్శనస్య''** (52) ఇత్యాదిగా పలుచోట్ల వివరింప బడుట ఇందులకు నిదర్శనముగా గ్రహింపవచ్చును.

శ్రీసుదర్శనశతకవైశిష్ట్యము :

శ్రీసుదర్శనమూర్తి వైభవమును సర్వతోముఖముగా అనితరసాధారణమైన రీతిలో ప్రపంచించు ఈస్తోత్రము 100 స్రగ్ధరావృత్తములలో కూర్పబడినది. అందుచే ఈ కృతి శతకవాఙ్మయ ప్రక్రియలోనికి చేరును. ఇది మయూరకవి విరచితమైన సూర్యశతకమును పలు విధముల పోలియుండుటయే కాక, అనేక అంశములలో దానిని మించి యున్నదని విమర్శకుల అభిప్రాయము. పలు అనుప్రాసలతో, అన్త్యప్రాసలతో, ఉపమలతో, ఉత్ప్రేలతో, రూపకములతో, శ్లేషలతో, తన్మూలకములైన విరోధాభాసలతో సహృదయుల హృదయములను సమ్మోహన పఱచు అత్యద్భుతముక్తక కావ్యసంపుటి ఇది. భాషలో, భావములో, శబ్దప్రయోగవైవిధ్యములో దీనికిదియే సాటి.

''ఉగ్రంపశ్యాక్షమ్, శాణే రోషాణితానామ్, కేతకీభిః సదృశీం కీర్తిమ్, దాశ్వాన్, దాశుషీమ్'' వంటి అపూర్వప్రయోగములు, సుదర్శన యంత్రవిశేషములను తెలుపు **''దంష్ట్రా కాంత్యా కడారేః''** (93), **''నానావర్ణాన్''** (90), **''గాయత్ర్యర్ణారచక్రే''** (96) వంటి శ్లోకములును ఇందు కాననగును. సుదర్శనవైభవమును తెలుపు **''రుద్రోఽ ప్యద్రేర్దుహిత్రా సహ గహనగుహామ్''** ఇత్యాదిగా అపూర్వమైన వృత్తాంతములును ప్రస్తావింపబడినవి.

సూర్యశతకసామ్యము :

క్రీ.శ.7వ శతాబ్దమున జీవించిన మయూరుడు అనుకవి సంస్కృత భాషలో సూర్యుని స్తుతించుచు ఒకశతకమును రచించెను. ఇదియే సూర్యశతకము. ఇందు సుదర్శన శతకములో

వలె 100 స్రగ్ధరావృత్త నిబద్ధములగు శ్లోకములు (101వ శ్లోకముఫలశ్రుతి) కలవు. ఇట్టి సామ్యములు అనేకములు ఈరెండు స్తోత్రములమధ్య గోచరించుచున్నవి. ఉదాహరణార్థము కొన్ని సామ్యములు మాత్రము సంగ్రహముగా ఇచట ప్రస్తావింపబడుచున్నవి.

1. సుదర్శనశతకములో మొదటి 24 శ్లోకములలో జ్వాలావర్ణనము, పిమ్మట 14 శ్లోకములలో నేమివర్ణనము, అనంతరము12 శ్లోకములలో అరవర్ణనము, తదుపరి 11 శ్లోకములలో నాభివర్ణనము, తరువాత 13 శ్లోకములలో అక్షవర్ణనము, చివరి 26 శ్లోకములలో సుదర్శనపురుషవర్ణనమును చేయబడుటచే ఆఱు విభాగములుగా (24+14+12+11+13+26) ఈ శతకము విభజింపబడినది. ఇట్లే, సూర్యశతకములో కూడ మొదటి 43 శ్లోకములలో ద్యుతివర్ణనము, పిమ్మట 6 శ్లోకములలో అశ్వవర్ణనము, అనంతరము 12 శ్లోకములలో అరుణ వర్ణనము, తదనంతరము 11 శ్లోకములలో రథవర్ణనము, ఆపైనగల 8 శ్లోకములలో మండలవర్ణనము, చివరి 20 శ్లోకములలో సూర్యవర్ణనము చేయబడుటనుబట్టి మొత్తము 6 విభాగములుగా (43+6+12+11+8+20) ఆ స్తోత్రము చేయబడినది.

2. సుదర్శనశతకములో **''ఏకం లోకస్య చక్షుః''** ఇత్యాది (10) శ్లోకములో మొదటి అంకె నుండి పదివరకుగల అంకెల వాచకములు, నూరు, వేయి సంఖ్యలను తెలుపు పదములును చమత్కారపూర్వకముగా ప్రయోగింపబడినట్లే, సూర్యశతకములోని **''ఏకః జ్యోతి ర్ద్విశోర్ద్వే త్రిజగతి. . . దశ దధతు శతం దీధితీనాం శతాని''** అను (13) శ్లోకములో కూడ ఇట్లే ప్రయోగింపబడినవి. విశేషమేమనగా, సూర్యశతకశ్లోకమున వేయి అను అర్థమిచ్చు పదము సాక్షాత్తుగా ప్రయోగింపబడలేదు. కాని, **''దశ శతాని''** అను ప్రయోగము ఈ సంఖ్యను లక్షించుచున్నది. **''దశ శతాని సహస్ర మితి యావత్''** అని సంస్కృత వ్యాఖ్య.

3. సుదర్శనశతకమునందు **''శుక్ల శ్శక్రస్తవ స్తే''** అను (95) శ్లోకములో శ్రీసుదర్శన భగవానుని సేవింపవచ్చిన అష్టదిక్పాలకులను ఉద్దేశించి యంత్రపాలకులు పల్కు రీతి తెలుపబడినది. అట్లే, సూర్యశతకములోని **''వజ్రిన్ జాతం వికాసీక్షణకమలవనం . .. వందే శర్వేతి జల్పన్ ప్రతిదిశ మధిపాన్ పాతు పూష్ణోఽగ్రణీ ర్వః''** అను (58) శ్లోకములో అరుణుడు దిక్పాలకులను గూర్చి పల్కువిధము వర్ణింపబడినది.

4. సుదర్శనశతకములో **''మాగా న్మోషం లలాటానల ఇతి మదనద్వేషిణా''** అను (24) శ్లోకములో శివుడు, బ్రహ్మ, ఇంద్రుడును సుదర్శనదీప్తిని స్తుతించునట్లు వర్ణింపబడగా, సూర్యశతకమున **''మౌళీందోః నైష మోషీత్ ద్యుతి మితి వృషభాంకేన''** అను 16) శ్లోకమున సూర్యుని ద్యుతిని శివుడు, బ్రహ్మ, విష్ణువును స్తుతించునట్లు చెప్పబడినది.

5. సుదర్శన శతకములో **''క్షిప్త్వా నేపథ్య శాటీ మివ నృత్య న్నానాలయాధ్యం నట ఇవ''** అను (36) శ్లోకమున సుదర్శనేమి నటునితో ఉపమింపబడినట్లే, సూర్యశతకములో **''ప్రాతః శైలాగ్రరంగే. . . సూత్రధారాయమాణః . . . జగదటనమహానాటికాం సూర్యసూతః''** అను (50) శ్లోకమున సూర్యసారథియైన అరుణుడు సూత్రధారునితో ఉపమింపబడెను.

6. సుదర్శనశతకమున **''యాత్రా యాత్రాతలోకా''** ఇత్యాది శ్లోకములలో కనుపించు అనుప్రాస విశేషము సూర్యశతకములోని **''సా నౌ సా నౌదయే. . . యస్యా వయస్యా''** అను (38) శ్లోకములలో కూడ కానవచ్చును.

7. సుదర్శనశతకములోని **''భ్రామ్యంతీ సంశ్రితానామ్''** అను(18) శ్లోకము విరోధాలంకార ప్రక్రియలో కూర్పబడినట్లే, సూర్యశతకమునగల **''చక్షు ర్దక్షద్విషో య న్నతు దహతి''** అను (80) శ్లోకమును ఆ అలంకారప్రక్రియలోనే నిబద్ధము. ఇట్టి అలంకార సామ్యములు అనేకములు ఇంకను ఉన్నను విస్తరభయముచే వానిని ప్రస్తుతించుటలేదు.

8. సుదర్శనశతమున **''రక్షః పక్షేణ''** అను (74) శ్లోకములో క్షకారముయొక్క అసకృదావృత్తి రూపమైన అనుప్రాసాలంకారముకలదు. కాని, ఇట్లు నాల్గుచరణములలో ''క్ష'' అను ఒకే అక్షరము ఇన్ని మార్లు ప్రయోగింపబడినదో **''గంధర్వైః గద్యపద్య''** (36) ఇత్యాది సూర్యశతకశ్లోకమున ద్య అను సంయుక్తాక్షరము అన్నిమార్లే ఆవృత్తమైనది.

9. **''గాయత్ర్యర్ణార చక్రే, దంష్ట్రాకాంత్యా కడారే''** ఇత్యాది (93) శ్లోకములందు సుదర్శన యంత్రమునకు సంబంధించిన ఆగమవిశేషములు ప్రస్తుతింపబడినవి. ఇట్టి ఆగమవిశేషములు ప్రస్తుతింపబడిన శ్లోకములు సూర్యశతకములో కనుపింపవు. మయూరుడు స్వార్థమునకై (తన వ్యాధిని బాపుకొనుటకై) సూర్యశతకమును రచింపగా, కూరనారాయణులు పరార్థముగా సుదర్శనశతకమును అనుగ్రహించిరి- ఇట్టివైశిష్ట్యములును సుదర్శనశతకమున గోచరించుచున్నవి.

శ్రీసుదర్శనశతక పారాయణక్రమ వివరణము :

బీజాక్షర సంపుటితమైన శ్రీసుదర్శనశతకములోని ప్రతిశ్లోకము భక్తులకు అభీష్టప్రదాయకమే. దేనికదియే సాటి. అయినను, వివిధములైన కోరికలను పొందగోరువారు అనుష్ఠింప తగిన విధానము పెద్దల అనుష్ఠాన మును బట్టి ఈ క్రింది విధముగా తెలియనగును. ఇచట తెలుపబడిన శ్లోకములను నలుబది రోజులపాటు ప్రతిదినము నలుబదిమార్లకు తక్కువ కాకుండ జపింపవలెను. పారాయణ ప్రారంభమున, సమాపనమున ఏదైనా మధురపదార్థమును నివేదించుట శిష్టాచారము. ఈ శ్లోకములను పెద్దలద్వారా ఉపదేశమును పొంది,

సుదర్శన వైభవం

పారాయణమొనర్చుట తగినపని. ఈ వివరము లన్నియు మధురవాక్ శిఖామణి, భాగవతామృతవర్షి, ఇత్యాది సార్థకబిరుదాంకితులు ఉ.వే. శ్రీమాన్ సాతులూరి గోపాలకృష్ణమాచార్యస్వామివారి సుదర్శనశతకవ్యాఖ్యనుండి కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా గ్రహింపబడినవి.

అభీష్టము	శ్లోకసంఖ్య	శ్లోకప్రారంభము
1. సర్వాభీష్టసిద్ధి	1	సౌదర్శన్యుజ్జిహానా
2. నిరతిశయానందము	3	పూర్ణే పూర్వైః
3. చతుర్విధపురుషార్థములు	4	ఆరా దారాత్
4. పాపనాశనము	6	శంసంత్యున్మేషమ్
5. శత్రునాశనమునకు	8	దృష్టేఽధివ్యోమ చక్రే. .
6. ఈతిబాధానివారణమునకు	10	ఏకం లోకస్య చక్షుః. .
7. విజ్ఞానలాభమునకు	12	పద్మొఘా....
8. సంసారవ్యాధినిర్మూలనమునకు	13	భానో భా నోత్పదీయా..
9. స్థిరమగు యశస్సునకు	20	ఉద్యన్బింబా దుదారాత్..
10. సాటిలేని సంపదలకు	25	శస్త్రాస్త్రం....
11. సుఖమునకు	27	యాత్రా యా త్రాతలోకా..
12. కీర్తివృద్ధికొఱకు	30	కృష్ణాంభోదస్య....
13. మనోనిగ్రహమునకు	31	వప్రాణాం భేదనీం యః...
14. విజయము కొఱకు	32	నాకౌకశ్శత్రుజత్రు
15. పాండిత్య సంపాదనమునకు	41	జ్వాలాజాలాబ్ధిముద్రం...
16. గొప్పదనమునకు	42	బ్రహ్మేశోపక్రమాణాం..
17. పదోన్నతికొఱకు (ప్రమోషన్)	45	దావోల్కామణ్డలీవ...
18. శత్రునాశనమునకు	47	నాభీశాలానిఖాతాం...
19. లక్ష్మీకటాక్షమునకు	49	దీప్తై రర్చిప్రరోహైః

శ్రీసుదర్శనశతక వ్యాఖ్యలు :

ఇట్టి మహనీయస్తోత్రమునకు సంస్కృతమున ప్రాచీనవ్యాఖ్య ఒకటి కలదు. దీనిని 1891సం॥ న నిర్ణయసాగర్ వారు అజ్ఞాతకర్తృకముగా ముద్రింపగా, 1936లో లక్ష్మీవేంకటేశ్వర స్టీమ్ ప్రెస్ వారు మాధవార్యకర్తృకముగా ప్రచురించిరి. సంస్కృతమున వేరొక వ్యాఖ్య ఉన్నదేమో తెలియదు. తమిళమున ప్రాతఃస్మరణీయ కీర్తివైభవులు కాంచీమహావిద్వాన్ శ్రీ. ప్ర. భ. అణ్ణాస్వామి వారు అనుగ్రహించిన **'విద్వత్ప్రహర్షిణీ'** అను చక్కని వ్యాఖ్యకలదు. ఇది పలుమార్లు ముద్రింపబడుట దీని విశిష్టతను చాటుచున్నది. సమీపకాలము (1990సం.లో) గుడ్‌విల్ పబ్లిషర్సువారు శ్రీమాన్ ఇయ్యుణ్ణి వీరరాఘవాచార్యులుగారు, శ్రీమాన్ కొమాండూరు తిరువేంగళాచార్యులుగారు రచించిన ఆంధ్రవ్యాఖ్యను ప్రాచీన సంస్కృతవ్యాఖ్యతోపాటు తెలుగులిపిలో ముద్రించిరి. ఇది ఇంతకుముందే పెంటపాడుగ్రామములో గతశతాబ్దము పూర్వార్ధమున స్థాపింపబడి, చిరస్మరణీయమైన విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత ప్రచారసేవను చేసిన శ్రీవైష్ణవ పత్రికలో ప్రచురింపబడినది. సుప్రసిద్ధవిద్వద్వరేణ్యులు, భాగవతామృతవర్షి ఉ.వే. శ్రీమాన్ సాతులూరిగోపాలకృష్ణమాచార్యస్వామివారి తెలుగువ్యాఖ్య రెండుపర్యాయములు ముద్రింపబడినది. ఇందు సుదర్శనపారాయణ విధానము తెలుపబడినది.

★★★★★